

PROTOCOL DE COORDINACIÓ ENTRE PROFESSIONALS DE LES CONSELLERIES D'EDUCACIÓ CULTURA I ESPORT I D'IGUALTAT I POLÍTQUES INCLUSIVES PER AL DESENVOLUPAMENT DE L'ATENCIÓ PRIMERENCA.

El Llibre blanc d'Atenció Primerenca defineix aquesta atenció com el conjunt d'intervencions, dirigides a la població infantil de 0 a 6 anys, a la família i a l'entorn, que tenen per objectiu donar resposta al més prompte possible i amb caràcter integral, a les necessitats que presenten els xiquets i xiquetes amb alteracions i trastorns en el seu desenvolupament o amb el risc de patir-los per causes d'origen prenatal, perinatal o postnatal.

Aquestes intervencions, que han de considerar la globalitat del xiquet o de la xiqueta, han de ser planificades per un equip professional d'orientació interdisciplinària i tindre en compte el moment evolutiu i les necessitats en tots els àmbits. Per això, es tindran en compte tant els aspectes biològics, psicosocials i educatius, propis de cada individu, com els interpersonals, relacionats amb el seu context familiar, escolar i social. En el territori valencià, els encarregats de dur a terme aquesta tasca són els Centres de d'atenció primerenca (CAP).

L'educació infantil és l'etapa educativa que comprén dels 0 als 6 anys i coincideix amb el període d'atenció en els centres de desenvolupament i atenció primerenca. La intervenció en l'àmbit educatiu es produeix a partir de l'escolarització de les xiquetes i xiquets en el segon cicle d'aquesta etapa. Entre els objectius dels serveis educatius està donar una resposta inclusiva a les necessitats educatives de l'alumnat, prestant especial atenció als aspectes afectius i socials. D'acord amb això, els centres educatius són llocs idonis per a aconseguir que tot l'alumnat amb necessitats educatives especials desenvolupe al màxim les seues capacitats.

La Llei 3/2019, de 18 de febrer, de la Generalitat, de Serveis Socials Inclusius de la Comunitat Valenciana, en el Títol III, per a la planificació, coordinació, ordenació i intervenció del sistema públic valencià de serveis socials, disposa que les conselleries competents en matèria d'educació i serveis socials establiran protocols de col·laboració i coordinació per a desenvolupar les actuacions conjuntes i així assegurar una educació inclusiva i millorar l'eficiència de la intervenció social i educativa dirigida a la infància, l'adolescència, les famílies o unitats de convivència, i poder atendre les situacions de vulnerabilitat que afecten tots dos sistemes.

La Llei 11/2003, de 10 d'abril, de la Generalitat, sobre l'estatut de les persones amb discapacitat, modificada per la Llei 9/2018, de 24 d'abril, de la Generalitat, concep l'assistència dels centres d'atenció primerenca de forma global i encaminada a desenvolupar al màxim les possibilitats físiques, psíquiques i sensorials, mitjançant programes sistemàtics i seqüenciats que abasten totes les àrees del desenvolupament infantil, i afegit que «la seua actuació es coordinarà amb les unitats educatives».

La Resolució de 25 de juliol de 2013, de la Secretaria d'Estat de Serveis Socials i Igualtat, per la qual es publica l'Acord de 4 de juliol del Consell Territorial de Serveis Socials i del Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència sobre criteris comuns, recomanacions i condicions mínimes dels plans d'atenció integral a menors de tres anys en situació de dependència o en risc de desenvolupar-la estableix que els àmbits competents en matèria d'atenció primerenca són sanitat, educació i serveis socials.

El Decret 104/2018, de 27 de juliol, del consell, pel qual es desenvolupen els principis d'equitat i d'inclusió en el sistema educatiu valencià, té com a objecte establir i regular els principis i actuacions per al desenvolupament d'un model inclusiu en el sistema educatiu valencià per a fer efectius els principis d'equitat i igualtat d'oportunitats de tots els escolars, especialment d'aquells que es troben en situació de major vulnerabilitat i en risc d'exclusió i, en l'article 10, indica que a fi d'establir models d'intervenció sistèmics i globals s'aplicaran acords i protocols de col·laboració i coordinació entre administracions públiques: els diferents departaments de la conselleria competent en matèria d'educació; i entre conselleries, institucions i organismes públics implicats d'àmbit autonòmic, provincial, comarcal o local.

L'Ordre 20/2019, de 30 d'abril, de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, regula l'organització de la resposta educativa per a la inclusió de l'alumnat en els centres docents sostinguts amb fons públics del sistema educatiu valencià, en l'article 4, indica que, prèviament a l'escolarització, els serveis psicopedagògics escolars i els gabinets psicopedagògics municipals, atés el seu caràcter de zona, han de rebre la informació de l'alumnat que pot presentar necessitats específiques de suport educatiu, que han aportat les famílies, altres serveis educatius, serveis amb competències en sanitat i benestar social i centres d'atenció primerenca (CAP), fer-ne la identificació, emetre l'informe sociopsicopedagògic i, si escau, tramitar el dictamen per a l'escolarització.

La Llei 26/2018, de 21 de desembre, de la Generalitat, de drets i garanties de la Infància i l'adolescència estableix el principi de coresponsabilitat de tota la societat, les administracions públiques i les famílies per a garantir el reconeixement efectiu dels drets de la infància i l'adolescència. Estableix, a més, un marc normatiu que defineix les polítiques públiques, la distribució de competències i les mesures de coordinació necessàries per a fer-les efectives.

L'atenció a la població infantil amb problemes de desenvolupament requereix la implicació i responsabilitat de tots els sistemes públics: educatius, sanitaris i socials. Prenent com a referència el marc normatiu exposat i a fi d'articular els mecanismes d'actuació coordinats es traslladen les següents pautes d'actuació.

1. Objecte

Aquest protocol té per objecte establir els procediments de coordinació i cooperació entre el personal dels centres educatius d'infantil i primària i dels centres d'atenció primerenca, sostinguts amb fons públics per les conselleries competents en educació i en igualtat i polítiques Inclusives, a fi de determinar les actuacions en atenció primerenca dels xiquets i les xiquetes amb trastorns en el desenvolupament o en risc de patir-los.

Els mecanismes de col·laboració han de possibilitar una atenció complementària, global, eficaç i de qualitat. Sota aquesta premissa, les actuacions que guien aquest protocol han de tindre en compte les consideracions següents:

a) L'atenció centrada en les necessitats del menor o la menor, la seua família i l'entorn.

- b) La participació de les famílies com a agents de primer ordre i col·laboradors en el procés d'atenció, així com en l'avaluació de la qualitat del servei.
- c) La importància de coordinar i compartir la informació sobre la situació del xiquet o la xiqueta en el moment en què s'incorpora al sistema educatiu i sobre les necessitats que poden presentar-se durant la seua escolarització.
- d) La col·laboració dels i les professionals en l'elaboració de programes d'intervenció, així com en la delimitació dels objectius, materials i procediments més adequats per a la personalització del procés d'aprenentatge-ensenyament.
- e) La garantia de continuïtat de l'atenció, tot evitant la fragmentació, el solapament i la duplicitat de les actuacions.

2. Detecció i derivació davant possibles alteracions i trastorns del desenvolupament o del risc de patir-los en xiquetes i xiquets menors de 6 anys.

La detecció d'alteracions i trastorns del desenvolupament o del risc de patir-los pot produir-se en qualsevol moment de l'inici del cycle vital. Per tant, la identificació primerenca de qualsevol signe d'alerta o factor de risc permet que la resposta s'inicie al més aviat possible.

En aquest període inicial, la detecció i la intervenció es poden produir en diferents àmbits i moments, la qual cosa comporta diferents procediments de coordinació i actuació que depenen, entre altres, de l'edat que té la persona menor, de si està o no escolaritzada i de les característiques de la situació. D'acord amb això, es poden definir les situacions següents:

2.1. En el cas que la persona menor no estiga escolaritzada, la detecció del risc de patir possibles alteracions i trastorns del desenvolupament es realitza habitualment en l'àmbit sanitari. És aquest cas, la derivació als Centres d'atenció primerenca (CAP) es fa mitjançant el *Protocol conjunt per a la derivació i seguiment als centres d'atenció primerenca*, que s'estableix les pautes d'actuació i de coordinació entre les conselleries d'Igualtat i Polítiques Inclusives i de Sanitat Universal i Salut Pública.

2.2. Si la persona menor està escolaritzada en el primer cycle d'educació infantil (0 a 3 anys) i la detecció del risc de patir una alteració o trastorn del desenvolupament es realitza en l'àmbit educatiu, el tutor o la tutora ha de proposar a la seua família o representants legals la derivació a pediatria. En el cas que es confirme el risc detectat, el personal mèdic ha d'utilitzar també el *Protocol conjunt per a la derivació i seguiment als centres d'atenció primerenca*.

2.3. Si la xiqueta o el xiquet està rebent atenció primerenca en els CAP i està previst iniciar la seua escolarització en el segon cycle d'Educació Infantil durant el següent curs escolar, es desenvoluparan les actuacions de coordinació referides en l'apartat 3 d'aquest document.

2.4. Si la persona menor està escolaritzada en el segon cycle d'Educació Infantil (3-6 anys) i no estan rebent atenció primerenca els CAP, davant els primers signes d'alerta, l'equip docent ha de planificar i desenvolupar les mesures de resposta més adients, amb la col·laboració i assessorament dels equips i personal de suport.

2.5. Si la persona menor està escolaritzada en el segon cicle d'Educació Infantil (3 a 6 anys) i la família o representants legals sol·liciten atenció primerenca en un CAP, des del servei de la direcció territorial competent en igualtat i polítiques inclusives que li corresponga per domicili, se sol·licitarà al centre educatiu en el qual estiga escolaritzat el menor, la informació necessària sobre les seues necessitats educatives i sobre les mesures educatives adoptades per a prendre decisions i planificar una resposta adequada, complementària i coordinada, en el CAP i/o en el centre educatiu, segons la valoració de la situació.

3. Coordinació entre els Centres d'Atenció Primerenca (CAP) i els centres educatius

3.1. Coordinació prèvia a l'inici de l'escolarització en el segon cicle d'Educació Infantil

En el cas que el xiquet o la xiqueta estiga rebent atenció primerenca en els CAP i està previst l'inici de l'escolarització el curs següent, resulta necessària la cooperació i coordinació entre les persones professionals que l'atenen: dels CDIAT, dels centres educatius i dels serveis especialitzats d'orientació.

Amb la finalitat d'oferir a la persona menor i a la família o representants legals el suport necessari i assegurar la continuïtat de l'atenció, s'han d'establir les actuacions de coordinació següents:

a) Abans de finalitzar el primer trimestre de l'any natural en què inicie l'escolarització, el CAP que presta l'atenció primerenca, ha d'emetre un informe d'avaluació i lliurar-lo a la família o representants legals, d'acord amb el model de l'**Annex I**.

Si la persona menor s'ha incorporat al CAP després del primer trimestre, l'informe d'avaluació ha d'estar disponible al més aviat possible i, en qualsevol cas, abans de l'inici del curs escolar.

b) Les persones professionals del CAP han d'orientar la família o representants legals perquè sol·liciten al servei psicopedagògic escolar (SPE) que li correspon per domicili, la valoració sociopsicopedagògica prèvia a l'escolarització. Per a això, la família o representants legals han de posar a disposició de l'SPE l'informe d'avaluació del CAP i autoritzar, per escrit, l'intercanvi d'informació entre els dos serveis, d'acord amb el model de l'**Annex II**.

c) Per a facilitar la coordinació, sistematitzar les actuacions i unificar criteris, la direcció de l'SPE ha de designar una persona de l'especialitat d'orientació educativa per cadascun dels centres d'atenció primerenca de la seua zona, que tindrà la funció de coordinar els processos d'escolarització i d'intercanvi d'informació referits a l'alumnat atés pel CAP. Amb aquesta finalitat, el CAP ha de posar-se en contacte amb l'especialista d'orientació de referència de l'SPE.

d) A més, la direcció de l'SPE ha d'assignar una persona de l'especialitat d'orientació educativa perquè realitze l'avaluació sociopsicopedagògica del cas, de forma col·laborativa amb altres professionals de l'equip de l'SPE i la persona responsable de la coordinació amb el CAP de la zona. S'ha de partir de l'informe d'avaluació de CAP, altra informació rellevant aportada per la família o representants legals, serveis sanitaris, socials o educatius i, si és el cas, la informació complementària que poden facilitar les persones professionals del CAP en les reunions de coordinació realitzades.

En cas que les circumstàncies així ho requerisquen, les persones especialistes d'orientació educativa podran comptar amb la col·laboració dels i les professionals del CAP per a realitzar l'avaluació sociopsicopedagògica, que pot dur-se a terme en els espais que es consideren més adequats, bé siga en el centre d'atenció primerenca o en la seu o subseu de l'SPE.

L'avaluació sociopsicopedagògica, l'informe sociopsicopedagògic i, si és el cas, el dictamen d'escolarització, s'han de realitzar d'acord amb els procediments, models i criteris establits en la normativa vigent.

e) En el moment en què s'haja determinat el centre educatiu en què s'ha de matricular la xiqueta o el xiquet, la persona especialista d'orientació educativa de l'SPE responsable de la coordinació amb el CAP ha de convocar, abans de l'inici del curs escolar, una reunió de coordinació entre l'equip educatiu del centre, les persones professionals de l'SPE o del gabinet psicopedagògic municipal assignades al mateix i les persones professionals del CAP que han prestat l'atenció fins al moment. L'objectiu d'aquesta reunió és planificar les actuacions per a la transició i l'acollida, i les mesures de resposta educativa, que s'han d'incloure, si és el cas, en el Pla d'actuació personalitzat (PAP), d'acord amb la proposta de l'informe sociopsicopedagògic.

3.2. Coordinació durant el període inicial d'escolarització

a) Al llarg del primer trimestre del curs escolar, s'establirà un període d'acompanyament per part dels i les professionals del CAP, amb els objectius de facilitar la incorporació de la xiqueta o el xiquet al centre educatiu, realitzar el seguiment de la seua evolució durant el procés de transició, donar suport a la família o representants legals i col·laborar amb els equips educatius en l'aplicació de les actuacions i mesures de resposta. Aquest acompanyament pot realitzar-se mitjançant contactes telefònics, visites al centre, reunions amb la família o representants legals i l'equip educatiu o, per qualsevol altre mitjà que s'establisca a l'efecte. Quan les característiques del cas ho aconsellen, aquesta coordinació pot prolongar-se més enllà del primer trimestre.

b) En el moment en què les o els menors inicien l'escolarització en el segon cicle d'educació infantil s'ha de valorar el tipus i característiques de la intervenció que requereix. En cas que hi haja un solapament, finalitzarà l'atenció terapèutica o rehabilitadora individual en el CAP. Per contra, quan, per la seua especificitat, l'atenció no puga ser assumida pels professionals del sistema educatiu, continuarà prestant-se en el CAP, amb un seguiment periòdic coordinat amb el centre educatiu en què l'alumnat està escolaritzat.

En el cas en què es produísca aquesta intervenció conjunta, a fi d'evitar solapaments o duplicitats, el Pla d'actuació personalitzat (PAP), realitzat d'acord amb els criteris i el model establert per la conselleria competent en matèria d'educació, ha d'establir les actuacions que s'han de desenvolupar, les tasques que han de realitzar tots els agents que hi intervenen i la forma i calendari de coordinacions del centre educatiu amb el CAP i amb la família o representants legals. El PAP també contemplarà l'opció que els professionals del CAP realitzen intervencions en el centre educatiu, de suport a l'alumnat i d'assessorament als equips educatius.

3.3. Coordinació durant el període d'implantació d'aquest protocol

La coordinació descrita en els apartats 3.1. i 3.2 també s'ha de realitzar en el cas de l'alumnat que, en el moment de fer-se efectiu aquest protocol, estiga rebent atenció primerenca en els CAP.

Prèviament, els professionals dels CAP han de comunicar a la família o representants legals l'inici de la coordinació i sol·licitar l'autorització, per escrit, per a l'intercanvi d'informació.

4. Comissió de seguiment i mediació.

Amb l'objectiu de garantir el compliment i l'aplicació homogènia de les actuacions incloses en aquest protocol, es crearà una comissió de seguiment i mediació per a resoldre les situacions en què puguen existir discrepàncies de criteri, que tindrà, almenys, la composició següent:

- La persona titular del Servei d'atenció primerenca de la conselleria competent en igualtat i polítiques inclusives, o la persona en què delegue.
- La persona titular del Servei d'Inclusió Educativa de la Conselleria competent en educació, o la persona en què delegue.
- Una persona representant dels centres d'atenció primerenca per cada província.
- Una persona representant dels serveis psicopedagògics escolars per cada província.

La comissió s'ha de reunir, a proposta de qualsevol de les persones titulars de les direccions generals implicades, de forma ordinària dues vegades al llarg de l'any, en desembre i maig, i amb caràcter extraordinari sempre que existisca alguna situació que haja de ser abordada de forma immediata.

L'organització i el funcionament d'aquesta Comissió es regirà pel que es preveu per als òrgans col·legiats en la Llei de règim jurídic del sector públic.

La directora general de
Diversitat Funcional i Salut Mental

La directora general d'Inclusió Educativa